

Αντώνης Κουρούκλης

Πρόεδρος Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Προσωπικού
Οργανισμών Κοινωνικής Πολιτικής

Σε συνέντευξη του υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης Γ. Κατρούγκαλου στην εφημερίδα Αυγή (6.1.2016) και σε ερώτηση του δημοσιογράφου για το τι απαντά στα περί νέας γενιάς συνταξιούχων των 600 ευρώ, με περισσό θράσος είπε: «Αυτός ο ισχυρισμός δεν είναι αθώος. Κατασκευάστηκε σκόπιμα, με βρώμικο και προβοκατόρικο τρόπο, [...] δεν ξέρω τα κίνητρα των διαδοσιών, αλλά είναι προφανές ότι η πρακτική τους υπονομεύει ευθέως όχι μόνον την μεταρρύθμιση, αλλά την ίδια την κυβέρνηση της αριστεράς»! Από τις γραμμές της... «αντεπανάστασης», λοιπόν, δίνουμε μια πρώτη απάντηση ανατρέχοντας στις «θέσεις του ΣΥΡΙΖΑ για την Κοινωνική Ασφάλιση», πριν από ενάμιση χρόνο, σε κριτική του στο ν.3863/10 Λοβέρδου - Κουτρουμάνη.

«Το «νέο ασφαλιστικό» είναι έτσι δομημένο ώστε με την παρούσα αγορά εργασίας να μη δίνει πλήρεις συντάξεις. Οι εργαζόμενοι είναι αδύνατο να εξασφαλίσουν τις προϋποθέσεις για τις μειωμένες συντάξεις που προβλέπουν οι νέοι νόμοι, αφού είναι αδύνατο για την συντριπτική πλειοψηφία των εργαζομένων να διασφαλίσει 40 έτη πλήρους ασφάλιση... Αναφερόμενος δε ο ΣΥΡΙΖΑ στα περί «βασικής σύνταξης» των 360 ευρώ, σημείωσε ότι «δεν αποτελεί ύστατο δίχτυ ασφαλείας αλλά στρατηγικό στόχο ενός μοντέλου κοινωνικής προστασίας που θα ασχολείται μόνο με την ακραία φτώχεια και όσο θα ασχολείται με αυτήν, θα την διευρύνει»...

Ο ν.3863/10 της μνημονιακής κυβέρνησης του 2010 έχει ακριβώς την ίδια φιλοσοφία με τη σημερινή κυβερνητική πρόταση, παρά την εφαρμογή διαφόρων μεταβατικών διατάξεων και «καθυστερήσεων» που φυσικά ήταν απόρροια των κοινωνικών αντιδράσεων και αγώνων της περιόδου. Τα τελευταία πέντε χρόνια, οι δανειστές βέβαια των ΕΕ, ΔΝΤ, δεν σταμάτησαν να πιέζουν για τελικό «ξεκαθάρισμα», για τελική λύση που θα παραπέμπει ευθέως στο δραστικό περιορισμό της κρατικής συμμετοχής στη συνολική συνταξιοδοτική δαπάνη και η οποία συνδέεται άμεσα με την προοπτική της περίφημης βιωσιμότητας του χρέους. Κάτι τέτοιο όμως αδυνατούσε να αναλάβει πολιτικά και να διεκπεραιώσει η κυβέρνηση Σαμαρά-Βενιζέλου.

Μέσα από τους γνωστούς χειρισμούς, τις παλινωδίες, την αναποφασιστικότητα και την τυχοδιωχτική στρατηγική της ηγεσίας του ΣΥΡΙΖΑ τόσο πριν όσο και μετά τις εκλογές του Γενάρη 2015 φτάνουμε στο σήμερα, όπου ο «κλήρος» της διεκπεραίωσης αυτής νομοτελειακά πέφτει στις δικές του πλάτες. Η πρόταση Κατρούγκαλου αποτελεί μια ακόμα πιο αντιδραστική έκδοση του πορίσματος των «σοφών» για το ασφαλιστικό, κατακρεουργεί ό,τι απόμεινε στο ασφαλιστικό, εξαπατά τους ασφαλισμένους με τις λεγόμενες «προσωπικές διαφορές» και στέλνει στον Καιάδα της ανέχειας και της φτώχειας τόσο τους νυν όσο και τους μελλοντικούς ασφαλισμένους.

Έξι «καρφιά» στο σώμα των ασφαλισμένων

Πριν προχωρήσουμε σε μια συνοπτική αναφορά των κυριότερων κατά την άποψη μας σημείων της συγκεκριμένης πρότασης, θέλουμε να τονίσουμε ότι δεν πρόκειται σε καμιά περίπτωση να πέσουμε στην παγίδα της σύγκρισης του νόμου Λοβέρδου-Κουτρουμάνη με την πρόταση Κατρούγκαλου. Αυτό αφορά μόνο στις εκατέρωθεν ανακοινώσεις και στις τηλεοπτικές κοκορομαχίες των προηγούμενων και των νέων «μεταρρυθμιστών».

Η δική μας άποψη είναι ότι το καθοριστικό και κρίσιμο ρήγμα που προκάλεσε το πρώτο απ' τα δυο νομοθετήματα και εφόσον τελικά καταφέρουν το δεύτερο να γίνει επίσημα νόμος του κράτους, θα διευρύνει και θα παγιώσει αυτό το ρήγμα, επανακαθορίζοντάς επί τα χείρω ολόκληρο το οικοδόμημα των συνταξιοδοτικών παροχών, των ασφαλιστικών και συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων.

Επισημαίνουμε επίσης ότι πρόκειται για πρόταση, πιθανότατα λοιπόν θα ακολουθήσουν κι άλλα επεισόδια του γνωστού «θεάτρου σκιών» με τους «δράκους», τη σκληρή «διαπραγμάτευση», τον «κακό» Σόιμπλε κλπ, που μπορεί να επιφέρουν κι άλλες αλλαγές (πάντα προς την κατεύθυνση της «εθνικής» σωτηρίας και της εξασφάλισης της βιωσιμότητας του ασφαλιστικού συστήματος για τα επόμενα χίλια χρόνια...)

Η κυβερνητική πρόταση περιλαμβάνει τα εξής κύρια σημεία:

1. «Επαναυπολογισμός» συντάξεων με περικοπές

«Ασφαλισμένοι οι οποίοι μέχρι την ψήφιση του σχετικού νόμου έχουν καταθέσει αίτηση συνταξιοδότησης» (αρ. 48): Η σύνταξή τους θα υπολογιστεί με τους κανόνες που ίσχυαν σε κάθε φορά την 31/12/2014. Θα υπόκεινται όμως στις διατάξεις του αρ. 15 που αφορούν στον επανυπολογισμό όλων των ήδη καταβαλλόμενων συντάξεων.

2. Μείωση τουλάχιστον 15% στις μελλοντικές συντάξεις

«Ασφαλισμένοι οι οποίοι μέχρι την ψήφιση του σχετικού νόμου δεν έχουν καταθέσει αίτηση συνταξιοδότησης». (αρ. 6,7,8,9,10,11,13 και αρ. 48). Η σύνταξή τους θα υπολογιστεί ως το άθροισμα δύο τμημάτων: της εθνικής (384 ευρώ για πλήρες συνταξιοδοτικό δικαίωμα που θα καταβάλλεται από τον κρατικό προϋπολογισμό) και της ανταποδοτικής. Οι μειώσεις για ποσά από 750 ευρώ και πάνω θα κυμανθούν μεσοσταθμικά περίπου στο 15% αφού πλέον η δυνατότητα υπολογισμού με τις παλιές διατάξεις του χρόνου ασφάλισης μέχρι την 31/12/2010 καταργείται. Ο υπολογισμός θα είναι πλέον ενιαίος για όλα τα χρόνια ασφάλισης και οι συντάξιμες αποδοχές για τον υπολογισμό της σύνταξης θα προκύπτουν από το μέσο όρο των μηνιαίων αποδοχών (για τους μισθωτούς) ολόκληρου του ασφαλιστικού βίου. Στην περίπτωση που το ποσό της εκδιδομένης σύνταξης υπολείπεται του ποσού που θα εκδιόταν με το προηγούμενο καθεστώς θα ισχύουν τα εξής (αρ. 48): Αν η διαφορά είναι μικρότερη του 20% αυτό θα είναι το τελικό ποσό της σύνταξης. Αν η διαφορά είναι μεγαλύτερη του 20% και έχει καταθέσει αίτηση συνταξιοδότησης εντός του 2016 θα λαμβάνει το 1/2 αυτής της διαφοράς σε εφαρμογή του αρ. 15 για το οποίο είπαμε ότι θα μιλήσουμε παρακάτω. Αντίστοιχα αν η διαφορά είναι μεγαλύτερη του 20% και έχει καταθέσει αίτηση συνταξιοδότησης εντός του 2017 θα λαμβάνει το 1/3 της διαφοράς και αν η αίτηση

κατατεθεί εντός του 2018 θα λαμβάνει το 1/4.

3. «Προσωπική διαφορά» και πετσόκομμα συντάξεων από το 2018

«Αναπροσαρμογή συντάξεων» (αρ. 15): Αφορά στον επανυπολογισμό όλων των ήδη καταβαλλόμενων συντάξεων βάσει των διατάξεων στις οποίες αναφερθήκαμε παραπάνω. Θα πρόκειται ουσιαστικά για «τριχοτόμηση» των σημερινών συντάξεων σε εθνική σύνταξη, αναλογική σύνταξη και μια προσωπική διαφορά ίση με τη μείωση που θα προκύψει από το νέο τρόπο υπολογισμού. Μέχρι τη λήξη του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής (7/18) οι συντάξεις θα καταβάλλονται ως έχουν και στη συνέχεια η προσωπική διαφορά θ' αρχίσει να εμφανίζεται σαν χωριστό ποσό απομειούμενη μέχρι την τελική αντιστοίχιση με τις νέες συντάξεις που αναφέραμε παραπάνω. Ο τρόπος αυτής της αντιστοίχισης βέβαια παραπέμπει σε μαύρο χιούμορ. Θα πραγματοποιηθεί μέσω των διαδοχικών αυξήσεων που θα λαμβάνουν οι νέοι συνταξιούχοι! (αυτό θα ισχύσει και για την προσωπική διαφορά των νέων συνταξιούχων στην οποία αναφερθήκαμε).

Ας αποκωδικοποιήσουμε όμως όλα τα παραπάνω και πώς αυτά θα επηρεάσουν τη ζωή χιλιάδων σημερινών και μελλοντικών συνταξιούχων. Ο επανυπολογισμός δίνει την τέλεια και απόλυτα «δημοκρατική» λύση στο ζήτημα των υποχρεώσεων του κράτους που προέρχονται από τις αποφάσεις του ΣΤΕ για τις παράνομες περικοπές. Μέσω επίσης της διχοτόμησης των νέων και της τριχοτόμησης των παλαιών συντάξεων δυνητικά σε βάθος όχι μεγαλύτερο της δεκαετίας, θα οδηγηθούμε στο απόλυτα επιθυμητό για αυτούς αποτέλεσμα **της «βαλκανιοποίησης» των συντάξεων, δηλαδή στα επίπεδα των συντάξεων πείνας που λαμβάνουν οι γειτονικοί λαοί.**

Η εθνική σύνταξη θα αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του «μοντέλου κοινωνικής προστασίας που θα ασχολείται μόνο με την ακραία φτώχεια και όσο θα ασχολείται με αυτήν, θα την διευρύνει» όπως πολύ... σωστά αναφέρεται στο κείμενο θέσεων του ΣΥΡΙΖΑ που αναφέραμε παραπάνω. Οι προϋποθέσεις βέβαια για την πλήρη καταβολή της θα αυστηροποιηθούν ενώ η μελλοντική εισαγωγή εισοδηματικών κριτηρίων είναι δεδομένη (αν δεν την συμφωνήσουν από τώρα με τους δανειστές).

Η αναλογική σύνταξη θα στηρίζεται αποκλειστικά στις ασφαλιστικές εισφορές που θα βαίνουν μειούμενες, όχι μόνο λόγω της διάλυσης των εργασιακών σχέσεων και των εγγενών και συνεχώς επιδεινούμενων αδυναμιών της πραγματικής οικονομίας (ανεργία, υποαπασχόληση, εισφοροδιαφυγή, μαύρη εργασία, υποτυπώδης αμοιβή κλπ) αλλά και της απαίτησης των επιχειρηματικών ομίλων για περιορισμό ή και κατάργηση των εργοδοτικών εισφορών στη βάση του ψευδοϊδεολογήματος της αύξησης της ανταγωνιστικότητας μέσω της μείωσης του «μη μισθολογικού κόστους».

Η συμφωνία με τις εργοδοτικές οργανώσεις (ΣΕΒ κλπ) για την προσωρινή αύξηση των εισφορών στην επικουρική ασφάλιση που βέβαια θα συνδυαστεί με αύξηση και των εισφορών των εργαζομένων δεν πρέπει να μας ξεγελά. Το διακύβευμα της ψήφισης και της εφαρμογής του νέου ασφαλιστικού είναι πολύ σπουδαίο και καθοριστικό γι' αυτούς και την κερδοφορία τους. Αυτός είναι ο λόγος που αποφάσισαν ναβάλουν «πλάτη» και να μπουν στη λογική της «συνδιαχείρισης» του όλου ζητήματος.

Η «προσωπική διαφορά», τέλος, πρέπει από τώρα να θεωρείται «γραμμένη στο χιόνι». Το καλοκαίρι του 2018 που υποτίθεται ότι θ' αρχίσει να καταβάλλεται είναι πολύ μακριά... Η χώρα μέχρι τότε πιθανότατα

θα χρειαστεί νέες «εθνικές» διασώσεις και διασώστες... Από τα πρώτα βασικά προαπαιτούμενα που θα τεθούν θα 'ναι η κατάργησή της.

4. Οι επικουρικές στον Καιάδα

«Επικουρικές συντάξεις»(αρ. 50 & 51): Εδώ οι μειώσεις θεωρούνται σχεδόν αναπόφευκτες, ακόμη κι από την πολιτική ηγεσία. Πιθανότατα στο παιχνίδι θα μπουκν και οι εργοδότες απαιτώντας μείωση στις συντάξεις από 170 ευρώ και πάνω προκειμένου να συμφωνήσουν για την αύξηση των εισφορών. Η κυβέρνηση, βέβαια, με τη σειρά της, σκοπεύει να τις «δώσει» στους δανειστές αφού κατά τα λεγόμενά της η κόκκινη γραμμή για τη μείωση των συντάξεων δεν αφορούσε στις επικουρικές. Αφορούσε στις κύριες και μάλιστα μόνο στις ήδη καταβαλλόμενες. Τι θράσος! Τι καθεστωτική απαίτηση για πλήρη ισοπέδωση της νοημοσύνης μας!

Μειώσεις βέβαια θα προκύψουν και από το νέο τρόπο υπολογισμού (ρήτρα βιωσιμότητας κλπ), ενώ στη νέα βάση θα επαναυπολογιστούν και οι παλαιές συντάξεις, χωρίς όμως να προβλέπεται η καταβολή προσωπικής διαφοράς όπως στις κύριες συντάξεις από τον 7/18 και μετά στις περιπτώσεις που θα προκύψει μείωση του ήδη καταβαλλόμενου ποσού.

5. Εξάλωση» του εφάπαξ

«Εφάπαξ» (αρ. 9): Λαμβάνοντας υπόψη το νέο τρόπο υπολογισμού (εφαρμογή διατάξεων του 2084/92 για το χρόνο μέχρι 31/12/2013 και νέο μαθηματικό τύπο από 01/01/2014) αλλά και την πρόβλεψη των προϋπολογισμών του 2015 και του 2016 (σωρευτικά 47,5 εκατ. ευρώ που ακόμη δεν έχει πραγματοποιηθεί για το προηγούμενο έτος και 89,6 εκατ. για το τρέχον) οι μειώσεις μεσοσταθμικά υπολογίζονται από 8% έως 10%.

Πολτοποίηση ταμείων, ενοποίηση φτώχειας

Η ενοποίηση όλων των ασφαλιστικών ταμείων κύριας σύνταξης και εφάπαξ προβλέπεται στα άρθρα 19 - 49: Υπό τον τίτλο «Εθνικός Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης» (ΕΦΚΑ) ενοποιούνται σταδιακά και μέχρι το τέλος του 2016 όλα τα ασφαλιστικά ταμεία κύριας σύνταξης και εφάπαξ. Με πρόσχημα τους ενιαίους κανόνες εισφορών και παροχών και τον οργανωτικό και λειτουργικό εκσυγχρονισμό του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, χωρίς μελέτη και προετοιμασία, ετοιμάζονται να «πολτοποιήσουν» τους επιμέρους φορείς.

Δύο είναι οι προφανείς στόχοι: Πρώτος, η λεηλασία όσων αποθεματικών έχουν απομείνει σε κάποια επιμέρους ταμεία και δεύτερος, η σταδιακή μετατροπή τους σε μια υποτυπώδη, υποβαθμισμένη κρατική δομή, αφού πλέον η ιδιωτική ασφάλιση θα κληθεί να υποκαταστήσει την κοινωνική ασφάλιση. Μέχρι τότε, βέβαια, ιδιαίτερα στα πρώτα χρόνια, θα επικρατήσει το απόλυτο χάος σε ό,τι αφορά στην εξυπηρέτηση των ασφαλισμένων και στην απονομή των συντάξεων, με δραματική επιμήκυνση του χρόνου απονομής της σύνταξης στους δικαιούχους, κάτι βέβαια που διόλου θα ενοχλήσει τους κυβερνώντες που θα θέλουν να διαχειρίζονται κατά το δοκούν τα αποθεματικά των ταμείων...

Να θυμίσουμε απλώς ότι στις πολιτικές θέσεις του ΣΥΡΙΖΑ για την κοινωνική ασφάλιση ήταν ρητά διατυπωμένος ο στόχος για «*τρία ενοποιημένα ασφαλιστικά ταμεία, ενός ενιαίου ασφαλιστικού ταμείου για όλους τους μισθωτούς, ενός για τους ελεύθερους επαγγελματίες και ενός για τους αγρότες πρέπει να σχεδιαστεί με προσοχή*».

Είναι πρακτικά αδύνατο να αναφερθούμε σε όλα όσα προβλέπει η συγκεκριμένη πρόταση του υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (αντίστοιχο νομοθέτημα θα υπάρξει για το Δημόσιο κατά τα πρότυπα του 3865/10 όπως προβλέπει το αρ. 1).

Αναφέρουμε εν τάχει :

- Τη μείωση των δικαιούχων του ΕΚΑΣ για το 2016 κατά 120.000 περίπου και τη σταδιακή του κατάργηση μέχρι το 2019 (αρ. 4).
- Την καταβολή επιδόματος κοινωνικής αλληλεγγύης σε ανασφάλιστους υπερήλικες που ουσιαστικά αποτελεί παραλλαγή της αντίστοιχης πρόβλεψης του ν.3863/10 για τη χορήγηση βασικής σύνταξης. Τα εισοδηματικά κριτήρια παραμένουν και αυστηροποιούνται (αρ. 5).
- Τη μείωση του ανωτάτου ορίου καταβολής σύνταξης, αρ. 14 (2300 και 3000 περίπου για μία ή περισσότερες συντάξεις αντίστοιχα).
- Την ενοποίηση του χρόνου διαδοχικής ασφάλισης στους εντασσόμενους στον ΕΦΚΑ φορείς, αρ. 16 (θετικό αλλά πλέον μικρής σημασίας).
- Την εξομοίωση των αντισυμβαλλομένων στο σύμφωνο συμβίωσης με τους εγγάμους, αρ. 18 (θετικό).
- Το χρόνο παράλληλης ασφάλισης στους εντασσόμενους φορείς που μπορεί πλέον να αξιοποιηθεί μόνο για προσαύξηση της σύνταξης κι αυτό αν υπερβαίνει τη δεκαετία (αρ. 48).
- Την αύξηση εισφορών εργοδότη και ασφαλισμένου κατά 1% και 0,5% αντίστοιχα για την επικουρική ασφάλιση (αρ. 51) και την αύξηση των εισφορών υγειονομικής περίθαλψης των ασφαλισμένων συνολικά σε 7,1%, αρ. 57 (εργοδότη και εργαζόμενο).
- Τέλος, τον προσχηματικό και βίαιο επανακαθορισμό του τρόπου υπολογισμού των εισφορών για τους αυτοαπασχολούμενους, τους ελεύθερους επαγγελματίες και τους αγρότες. Εδώ προκύπτει σοβαρότατο ζήτημα που παραπέμπει σε περιπτώσεις αύξησης εισφορών ασφαλισμένων των κρίσιμων αυτών κλάδων σε ποσοστό ακόμη και 300%! Το θέμα είναι τεράστιο και είναι αδύνατο να αναπτυχθεί στο παρόν άρθρο.

Δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα ΠΡΙΝ, 10/1/2016